

Ryś – *Lynx lynx*

Znaki szczególne:

- uszy zakończony charakterystycznym pędzelkiem sztywnych, czarnych włosów
- po bokach głowy białe bokobrody
- charakterystyczny krótki ogon, ciemniejszy na czubku

Długość ciała:

70–150 cm

Długość ogona:

15–30 cm

Wysokość w kłębie:

50–75 cm

Masa ciała:

15–40 kg

Okrywa:

sierść gęsta i jedwabista, na grzbiecie ciemniejsza, najczęściej brązoworudoszara, brzuch biało-kremowy; w populacji karpackiej futro z wyraźnymi czarnymi plamami, a w nizinnej ubarwienie bardziej jednolicie, ze słabymi cętkami na łapach

Inne cechy:

okrągła głowa, krępe ciało na długich łapach, dobrze rozwinięte zmysły wzroku i słuchu, sprawnie wspina się po drzewach, dobrze skacze, nie jest za to dobrym biegaczem i szybko się męczy, przednie kończyny z pięcioma, tylne z czterema palcami

ZAGROŻENIA

Zagrożenia naturalne:

- właściwie nie ma naturalnych wrogów, sporadycznie rysie zabijane są przez duże drapieżniki
- zagrożeniem są natomiast pasożyty: tasiemiec, nicien, glista, włośień, oraz choroby: wścieklizna i parwowiroza

Zagrożenia ze strony człowieka:

- kłusownictwo – rysie giną we wnykach stawianych na sarny i jelenie (drapieżniki tropią po ścieżkach tych zwierząt i wpadają w pułki)
- rozwój infrastruktury komunikacyjnej dróg i linii kolejowych (co roku kilka rysi ginie pod kołami samochodów lub pociągów)
- odizolowanie populacji spowodowane brakiem możliwości migracji między większymi kompleksami leśnymi (izolacja jeszcze się pogłębi za sprawą rozwoju sieci autostrad i dróg szybkiego ruchu)
- zmniejszenie naturalnej bazy żerowej w wyniku zbyt niskich liczebności jeleniowatych (dotyczy przede wszystkim sarny, ale w górach także jelenia), wynikiem jest wysoka śmiertelność niedożywionych młodych oraz świeżo usamodzielnionych niedoświadczonych jeszcze osobników

WYMAGANE DZIAŁANIA

- tworzenie sieci leśnych korytarzy migracyjnych łączących główne kompleksy leśne Polski i umożliwiające zwierzętom swobodne przemieszczanie się, w tym przejścia dla zwierząt przez autostrady
- lokalna rozbudowa populacji sarny, jako podstawowej bazy żerowej rysia
- monitoring liczebności populacji, migracji i sukcesów rozrodczych
- opracowanie programów reintrodukcji

Ryś

PODSTAWOWE WIADOMOŚCI

Preferowanym środowiskiem rysia są duże kompleksy leśne, liściaste, mieszane i iglaste, zarówno w górach, jak i na nizinach. Podstawowym warunkiem bytowania rysia jest obecność odpowiednio licznej bazy żerowej – przede wszystkim sarny i jelenia. Rysie nie stronią od sąsiedztwa ludzi – we wsiach, na polach i drogach najłatwiej polować na sarny – wymagają jednak odludnych i spokojnych miejsc na założenie gniazda i wyprowadzenie młodych. Podstawowym ograniczeniem migracji i zasiedlania przez rysie nowych terenów jest brak łączności między kompleksami leśnymi.

Ruja ma miejsce od końca stycznia do marca. Cięża trwa około 70 dni. Młode rodzą się najczęściej w maju, w gęstych młodnikach, wykrotach lub zwałowiskach drzew. W miocie jest zazwyczaj 1–4, wyjątkowo 6 kociąt, ważą około 300 g, po trzech tygodniach otwierają oczy, żywią się mlekiem matki przez 3–6 miesięcy. Samodzielność osiągają przed ukończeniem roku, po czym opuszczają matkę.

Rysie są samotnikami, z wyjątkiem samic prowadzących młode. Terytorializm dotyczy osobno obu płci – samice konkurują z samicami, a samce z samcami. W zależności od obfitości siedliska poszczególne terytoria wahają się od 130 km² do 1400 km², w Polsce do 350 km². Rysie prowadzą bardzo skryty tryb życia – są aktywne nocą, w ciągu dnia odpoczywają i śpią, choć bywają aktywne również w dzień, np. w czasie zwiększonego zapotrzebowania pokarmowego zimą lub podczas wychowywania młodych. Wędrowki związane są z polowaniem, znakowaniem terenu i poszukiwaniem samic w czasie rui. W ciągu doby rysie pokonują zazwyczaj około 20 km.

Ryś jest jednym z największych drapieżników Europy. Dienne zapotrzebowanie dorosłego osobnika na pokarm wynosi do 2,5 kg mięsa. Jego pożywienie stanowią gryzonia, zające, ptaki, sarny, młode jelenie, kozice i warchlaki, czasami padlina. Ryś atakuje z małej odległości, unika pościgów, które szybko go męczą. Wbrew utartej opinii nie czatuje na ofiarę na gałęzi, ale aktywnie jej poszukuje. Samice z młodymi mogą polować również za dnia.

Polskie rysie należą do gatunku eurazjatyckiego. Pierwotny zasięg rysia obejmował obszar od Pirenejów po Kamchatkę, od Bałkanów po Skandynawię i od Turcji po Kaszmir i Tybet. Obecny naturalny zasięg tego gatunku nie obejmuje krajów Europy Zachodniej, choć od lat 70. zasięg ponownie zaczął się powiększać dzięki reintrodukcjom w Szwajcarii, Austrii, Czechach, Francji i Słowenii. Również w Skandynawii obserwuje się ekspansję tego gatunku poza koło podbiegunowe. W Polsce żyje około 200 osobników w dwóch populacjach – nizinnej, w puszczech Augustowskiej, Knyszyńskiej, Białowieskiej i Boreckiej, oraz karpackiej, we Wschodnich i Zachodnich Karpatach oraz na Pogórzu Karpackim. Od lat 80. rysie widywane są również na Rostoczu i Polesiu Lubelskim, a od lat 90. niewielka, sztucznie introdukowana populacja zasiedla Puszcę Kampinoską.